

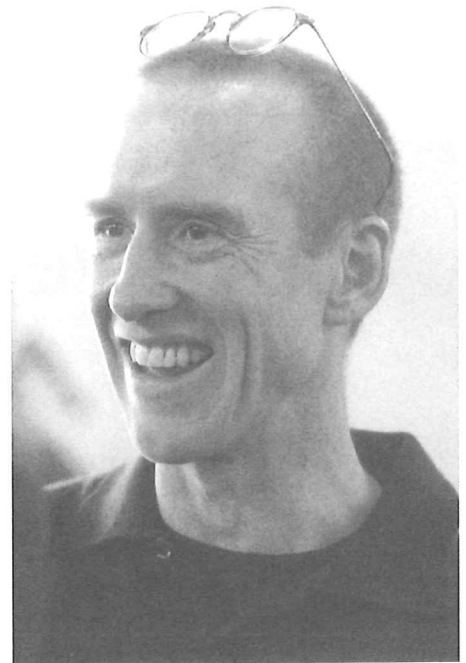
ook tekenend dat Forsythe op het moment van zijn ontslag opnieuw tot het beste ballet verkozen was, en Marthaler op het moment van zijn (ondertussen ingetrokken) ontslag tot het beste theater.

Dit type politieke demontage gaat hand in hand met algemeen verspreide en verstrekkende pogingen om het openbare discours van de lokale politiek monddood te maken. Als zelfs de letterlijke, architecturale publieke ruimte gepri-vatiseerd wordt (zoals de Potsdamer Platz in Berlijn), dan blijven qua cultuurpolitiek de deuren zeker gesloten. Er gaan altijd wel 'stemmen op uit de partij', die vanuit het halfduister allerlei eisen stellen. Paradoxaal genoeg heeft de invoering van de directe verkiezing van individuen (in plaats van partijen) op lokaal niveau deze lafheid nog versterkt. Het 'geval Forsythe' is daarbij bijzonder gevaarlijk, als een precedent dat navolging zal krijgen. Het Ballett Frankfurt is namelijk niet alleen geliefd bij de internationale critici en een select clubje van ingewijden. Het wordt – en daarin ligt het onderscheid tussen Forsythe en een Stromberg of Marthaler – door vele bedrijven in Frankfurt als een relevante economische factor gezien, als een exportsucces dat volle zalen trekt. De verhouding tussen eigen inkomsten en het totale budget was er ongewoon positief. Wie dus het Ballett Frankfurt kan afschaffen, kan binnenkort gewoon alles afschaffen.

De verkozenen namen natuurlijk snel wat gas terug na een golf van protest: ze werden verrast door de stroom artikels, tot in *Le Monde* en de *New York Times* toe, door de honderden protestbrieven en e-mails van prominente voor-sprekers, en nog het meest door de weerstand in de eigen stad. Iedereen nam plots het woord 'misverstand' in de mond en verklaarde dat er natuurlijk onderhandeld kon worden. Maar van onderhandelen kwam er niet veel in huis: de stadsontvanger bleef onverstoortbaar de onmiddellijke sluiting van het Ballett eisen, de cultuur-administratie vertikte het om zich achter zijn intendant te scharen en het schepencollege begon langs een andere kant aan Forsythes stoelpoten te zagen: de choreograaf was in 1999 na sterk aandringen van het stadsbestuur immers naast het Ballett ook intendant van het traditionele Theater am Turm (TAT) geworden. De financiële ademruimte voor dit theater, dat in een oude tramloods gevestigd was, was uiterst beperkt, terwijl de verwachtingen hooggespannen waren: in het TAT had Rainer Werner

Fassbinder geregisseerd, had Claus Peymann Peter Handkes *Publikumsbeschimpfung* gecreëerd, had Tom Stromberg de internationale avant-garde rond Wilson/Fabre/Lauwers in Duitsland geïntroduceerd. Forsythe legde de artistieke leiding voor het teksttheater in het TAT in de handen van de regisseurs Tom Kühnel en Robert Schuster, die een klein eigen ensemble opstartten. Dat ze er niet in slaagden het TAT opnieuw in de stad te verankeren, had naast artistieke ook structurele en politieke redenen. In de politiek vonden ze nooit echt steun en de relatie met Forsythe vertroebelde alras omwille van heel uiteenlopende inhoudelijke en esthetische opvattingen. Nog in mei, kort voor de beslissing van het stadsbestuur om William Forsythe aan de deur te zetten, kondigde Forsythe aan dat hij zelf vanaf december 2002 de artistieke leiding van het TAT op zich zou nemen. Wat een bevrijdend manoeuvre had moeten worden, werd een fiasco: de stad sloot onmiddellijk daarna de deuren van het TAT. Zij trachtte bovendien de intendant de schuld in de schoenen te schuiven: hij zou met de sluiting ingestemd hebben, om zo zijn Ballett te kunnen redden. Tijdens een publiek debat kreeg Forsythe dan totaal onverwacht de aankondiging van de sluiting voor de voeten gegooid – terwijl hij dacht dat de onderhandelingen nog volop aan de gang waren. Het bleek om een georkestreerd lek te gaan uit de omgeving van de burgemeester. Ditmaal werd het Forsythe te veel: met rood aangelopen hoofd gaf hij de verzamelde politici een uitbrander en riep hij hen op zich eindelijk te gedragen zoals dat van volwassenen kon worden verwacht.

Deze en vergelijkbare episodes hebben in enkele weken tijd de jarenlange vertrouwensrelatie tenietgedaan. Forsythe voelde zich steeds meer tot politiek handelen genoodzaakt en waar hij politiek handelde, deed hij dat niet bepaald elegant (zoals bijvoorbeeld bij de sluiting van het TAT). Toen hij na zijn zomervakantie uit het Amerikaanse Vermont terugkwam, stond zijn besluit vast: hij wilde zijn contract niet meer verlengen, hoewel dat mits enkele financiële toegevingen intussen weer mogelijk was. Gelaten en zonder schuldigen aan te wijzen kondigde hij zijn ontslag aan. En het werd daarbij duidelijk dat het om meer dan een verhuizing ging: 'Ik wens een onafhankelijker organisatorische koers te volgen. Maar ik moet toegeven dat het moeilijk is om mijn oeuvre, mijn levenswerk, achter te laten.' Sindsdien zijn de choreografieën van Forsythe opnieuw ongewoon vrolijk, bijna



William Forsythe FOTO WONGE BERGMANN

speels. Ook hijzelf geeft de indruk dat een pak van zijn hart gevallen is – hij zou dat vermoedelijk als 'boeddhistisch vereffend' omschrijven. En lichtjes geamuseerd kijkt hij toe hoe iedereen speculeert omtrent zijn plannen voor na de zomer van 2004. Met zijn 'getrouwheidspremie' van circa twee miljoen euro, die de stad onlangs nog aan zijn contract toevoegde om hem toch maar in Frankfurt te houden, zou hij een stichting willen oprichten, om zelf een handvol dansers te kunnen financieren – althans, zo luiden de geruchten. Anderen zeggen dat Forsythe de dans helemaal de rug zal toekeren en zich aan videokunst zal gaan wijden. Misschien gaat hij wel wiskunde studeren, zoals hij zelf al enkele keren monkelend verkondigde. Voor Frankfurt staat de toekomst in ieder geval al vast: twintig procent van het budget wordt uitgetrokken voor ballet in de vorm van gastvoorstellingen. En de stad stelt zich kandidaat om culturele hoofdstad van Europa te worden.

Vertaald uit het Duits door Dries Moreels